

Διδαχή Α΄ του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού

Η ενανθρωπησης του Θεου Λογου

Ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός και Θεός, αδελφοί μου, ο γλυκύτατος αυθέντης και Δεσπότης, ο ποιητής των Αγγέλων και πάσης νοητής και αισθητής κτίσεως παρακινούμενος ο Κύριος από την πολλήν του αγαθότητα όπου έχει εις το γένος μας, σιμά εις άπειρα χαρίσματα οπού μας εχάρισε και μας χαρίζει καθ' εκάστην ημέραν και ώραν και στιγμήν, εκαταδέχθη και έγινε και τέλειος άνθρωπος εκ Πνεύματος Αγίου και από τα καθαρώτατα αίματα της Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και αειπαρθένου Μαρίας, δια να μας κάμη να έβγωμεν από τας χείρας του διαβόλου, και να μας κάμη υιούς και κληρονόμους της βασιλείας του, να χαίρωμεν πάντοτε εις τον παράδεισον μαζί με τους Αγγέλους και να μη καιώμεθα εις την κόλασιν με τους ασεβείς και τους διαβόλους.....

Το έργον των Αποστόλων

Καθώς ένας άρχοντας έχει αμπέλια και χωράφια και βάνει εργάτας, ούτω και ο Κύριος ωσάν ένα αμπέλι έχει όλον τον κόσμον, και επήρε δώδεκα Αποστόλους και τους έδωκε την χάριν του και την ευλογίαν του, και τους έστειλεν εις όλον τον κόσμον να διδάξουν τους ανθρώπους πώς να ζήσουν και εδώ καλά, ειρηνικά, ηγαπημένα, και με ταύτα να πηγαίνουν εις τον Παράδεισον, να χαίρωνται πάντοτε, να μετανοούν, να πιστεύουν και να βαπτίζονται εις το όνομα του Πατρός, του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, και να έχουν την αγάπην εις τον Θεόν και εις αδελφόν των.

Και εις οποίαν χώραν πηγαίνουν οι Απόστολοι και τους δέχονται οι άνθρωποι, τους παρήγγειλεν ο Κύριος να ευλογούν την χώραν εκείνη, εις οποίαν χώραν páλιν πηγαίνουν οι Απόστολοι και δεν τους δέχονται, τους παρήγγειλεν ο Κύριος να τινάζουν και τα τσαρούχια των και να φεύγουν. Έτσι οι άγιοι Απόστολοι λαμβάνοντες την χάριν του Αγίου Πνεύματος, ως φρόνιμοι και πιστοί δούλοι του Χριστού μας, έτρεξαν ωσάν αστραπή εις όλον τον κόσμον. Με εκείνην την χάριν ίάτρευον τυφλούς και κωφούς και λεπρούς και διαμονισμένους, και, το μεγαλύτερον, με το όνομα του Χριστού μας επρόσταζον τους νεκρούς και ανεσταίνοντο. Και εις όποιαν χώραν επήγαιναν οι άγιοι Απόστολοι και τους εδέχοντο οι άνθρωποι, τους έκαμον χριστιανούς, χειροτόνουν αρχιερείς και ιερείς, συνέστηναν Εκκλησίας, και ευλογούσαν την χώραν εκείνην, και εγένετο ένας επίγειος

παράδεισος, χαρά και ευφροσύνη, κατοικία των Αγγέλων, κατοικία του Χριστού μας. Εις όποια χώραν πάλιν επήγαινον και δεν τους εδέχοντο οι άνθρωποι, τος παρήγγειλε να τινάζουν τα υποδήματά των, και έμενεν εις εκείνη την χώραν κατάρα και όχι ευλογία, κατοικία του διαβόλου και όχι του Χριστού μας.

Η δική του καταγωγή και αποστολή

Πρέπον και εύλογον είναι ένας διδάσκαλος, όταν θέλη να διδάξη, να εξετάζη πρώτον τι ακροατάς έχη, ομοίως και οι ακροαταί να εξετάζουν τι διδάσκαλος είναι. Και εγώ, αδελφοί μου, που ηξιώθηκα και εστάθηκα εις αυτόν τον άγιον τόπον τον αποστολικόν δια την ευσπλαχνίαν του Χριστού μας, εξέτασα πρώτον δια λόγου σας και έμαθα πως με την χάριν του Κυρίου μας Ιησού Χριστού και Θεού δεν είσθε Έλληνες (ειδωλολάτραι), δεν είσθε ασεβείς, αιρετικοί, άθεοι, αλλ' είσθε βαπτισμένοι εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, και είσθε τέκνα και θυγατέρες του Χριστού μας. Και όχι μόνον δεν είμαι άξιος να διδάξω, αλλ' μήτε τα ποδάρια σας να φιλήσω. Διότι ο καθένας από λόγου σας είναι τιμιώτερος από όλον τον κόσμον. Πρέπει δε να ηξεύρετε και η ευγενειά σας δια λόγου μου, το ηξεύρω πως άλλοι σας λένουν άλλα, όμως ανίσως και θέλετε να μάθετε την πάσαν αλήθειαν, εγώ σας τη λέγω. Η πατρίδα μου η ψεύτικη, η γήινος και μάταια, είνε από του αγίου Άρτης και από την επαρχίαν Απόκουρο. Ο πατήρ μου, η μήτηρ μου, το γένος μου, ευσεβείς ορθόδοξοι χριστιανοί. Είμαι λοιπόν και εγώ, αδελφοί μου, άνθρωπος αμαρτωλός, χειρότερος από όλους, είμαι όμως δούλος του Κυρίου μας Ιησού Χριστού του εσταυρωμένου και Θεού. Όχι πως είμαι άξιος να είμαι δούλος του Χριστού, αλλ' ο Χριστός μου με καταδέχεται δια την ευσπλαχνίαν του. Τον Χριστόν μας λοιπόν, αδελφοί μου, πιστεύω, δοξάζω και προσκυνώ. Τον Χριστόν μας παρακαλώ να με καθάριση από κάθε αμαρτίαν ψυχικήν και σωματικήν. Τον Χριστόν παρακαλώ να με δυναμώση να νικήσω του τρεις εχθρούς: τον κόσμον, την σάρκα και τον διάβολον. Τον Χριστόν μας παρακαλώ να με αξιώση να χύσω και εγώ το αίμα μου δια την αγάπην του, καθώς το έχυσε Εκείνος δια την αγάπην μου. Ανίσως, αδελφοί μου, και ήτο δυνατόν να ανέβω εις τον ουρανόν, να φωνάξω μιαν φωνήν μεγάλην, να κηρύξω εις όλον τον κόσμον, πως μόνος ο Χριστός μας είναι Υιός και Λόγος του Θεού, και Θεός αληθινός και ζωή των πάντων, ήθελα να κάμω, μα επειδή και δεν δύναμαι να πράξω εκείνο το μέγα, κάμνω τούτο το μικρόν, και περιπατώ από τόπον εις τόπον, και διδάσκω τους αδελφούς μου το κατά δύναμιν, όχι ως διδάσκαλος, αλλ' ως αδελφός διδάσκαλος μόνος ο Χριστός μας είναι.

Κλήσις δια το κήρυγμα

Πόθεν παρεκινήθη, αδελφοί μου, θέλω να σας φανερώσω την αιτίαν. Αναχωρών από την πατρίδα μου προ πενήντα ετών, επεριπάτησα τόπους πολλούς, κάστρα, χώρας και χωρία, και μάλιστα εις την Κωνσταντινούπολιν, και περισσότερον εκάθησα εις το Άγιον Όρος, δεκαεπτά χρόνους, και έκλαιον δια τας αμαρτίας μου. Σιμά εις τα άπειρα χαρίσματα σπού μου εχάρισεν ο Κύριος μου, με ηξίωσε και έμαθα ολίγα γράμματα Ελληνικά, έγινα και καλόγηρος.

Μελετώντας το άγιον και ιερόν Ευαγγέλιον εύρον μέσα πολλά και διάφορα νοήματα, τα οποία είναι όλα μαργαριτάρια, διαμάντια, θησαυρός, πλούτος, χαρά, ευφροσύνη, ζωή αιώνιος. Σιμά εις τα άλλα εύρον και τούτον τον λόγον σπού λέγει ο Χριστός μας, πως δεν πρέπει κανένας χριστιανός, άνδρας ή γυναίκα, να φροντίζει δια τον εαυτόν του μόνον πώς να σωθεί, αλλ' να φροντίζει και δια τους αδελφούς του να μη κολασθούν. Ακούοντας και εγώ, αδελφοί μου, τούτον τον γλυκύτατον λόγον σπού λέγει ο Χριστός μας, να φροντίζωμεν και δια τους αδελφούς μας, μ' έτρωγεν εκείνος ο λόγος μέσα εις την καρδίαν τόσους χρόνους, ωσάν το σκουλήκι σπού τρώγει το ξύλον, τι να κάμω και εγώ στοχαζόμενος εις την αμάθειάν μου. Εσυμβουλευθήκα τους πνευματικούς μου πατέρας, αρχιερείς, πατριάρχας, τους εφανέρωσα τον λογισμόν μου, ανίσως και είναι θεάρεστον τέτοιον έργον να το μεταχειρισθώ, και όλοι με παρεκίνησαν να το κάμω, και μου είπον πως τέτοιον έργον καλόν και άγιον είναι. Μάλιστα παρακινούμενος από τον Παναγιώτατον κύριον Σωφρόνιον, Πατριάρχην – να έχωμεν την ευχήν του – και λαμβάνοντας τας αγίας του ευχάς, άφησα την ιδικήν μου προκοπήν, το ιδικόν μου καλόν, και εβγήκα να περιπατώ από τόπον εις τόπον και διδάσκω τους αδελφούς μου.

Κήρυξ αφιλάργυρος

Κάμνοντας αρχήν να διδάσκω μου ήλθεν ένας λογισμός εδώ σπού περιπατώ να ζητώ άσπρα διότι ήμην φιλάργυρος και αγαπούσα τα γρόσια, ναι, μα και τα φλωρία περισσότερον, όχι ωσάν την ευγενίαν σας που τα περιφρονείτε, ή δεν τα καταφρονείτε; Μελετώντας πάλιν το άγιον και ιερόν

Ευαγγέλιον, εύρον και άλλον λόγον οπού λέγει ο Χριστός μας πως χάρισμα σου έδωσα και εγώ την χάριν μου, χάρισμα να την δώσεις και συ εις τους αδελφούς σου, χάρισμα να διδάσκης, χάρισμα να συμβουλευείς, χάρισμα να εξομολογείς, και ανίσως και ζητήσεις να πάρεις τίποτε πληρωμήν δια την διδαχήν, ή πολλά ή ολίγα, ή ένα άσπρο, εγώ σε θανατώνω και σε βάνω εις την κόλασιν. Ακούοντας και εγώ, αδελφοί μου, αυτόν τον γλυκύτατον λόγον οπού λέγει ο Χριστός μας, χάρισμα να δουλεύωμεν και τους αδελφούς μας, εις την αρχήν μου εφάνη βαρύς ο λόγος, ύστερον όμως μου εφάνη γλυκύτερος ώσπερ μέλι και κηρίον, και εδόξασα και δοξάζω χιλιάδες φορές τον χριστόν μου οπού μ' εφύλαξε από τούτο το πάθος της φιλαργυρίας, και με την χάριν του Κυρίου μας Ιησού Χριστού του εσταυρωμένου και Θεού δεν έχω μήτε σακκούλα, μήτε σπίτι, μήτε κασσέλλα, μήτε άλλο ράσο από αυτό οπού φοράω, αλλά ακόμη παρακαλώ τον Κύριόν μου μέχρι τέλους της ζωής μου να με αξιώσει να μην αποκτήσω σακκούλα, διότι ωσάν κάμω αρχήν να παίρνω άσπρα, ευθύς έχασα τους αδελφούς μου, και δεν ημπορώ και τα δύο, ή τον Θεόν ή τον διάβολον.

Η Αγια Τριας

το γλυκύ της Ορθοδοξίας κήρυγμα

Πρέπον και εύλογον είνε, χριστιανοί μου, καθώς μανθάνομεν από το άγιον Ευαγγέλιον και από τας θείας Γραφάς, ν' αρχίζωμεν την διδασκαλίαν μας από τον Θεόν, και όταν τελειώσωμεν, να ευχαριστήσωμεν τον Θεόν όχι πως είμαι άξιος ν' αναφέρω το όνομα του Θεού μου, αλλά ο Θεός καταδέχεται δια την ευσπλαχνίαν του.

Αφήνομεν λοιπόν, αδελφοί μου, τας φλυαρίας των ασεβών, των αιρετικών, των αθέων, και λέγομεν μόνον όσα το Πνεύμα το Άγιον εφώτισε τους αγίους Προφήτας, Αποστόλους και Πατέρας της Εκκλησίας μας και μας έγγραψαν, και πάλιν όχι όλα να τα ειπούμεν, διότι δεν είνε δυνατόν, θέλομεν χρόνους και καιρούς, αλλά μερικά απού φαίνονται αναγκαιότερα. Και όστις είνε φιλομαθής, ας ζητήση να μάθη και τα επίλοιπα. Ο πανάγαθος λοιπόν αδελφοί μου, και πολυέλεος Θεός είνε ένας, και όποιος λέγει ότι είνε πολλοί θεοί, είνε διάβολος. Είνε δε και Τριάς, Πτήρ, Ιυός και Άγιο Πνεύμα, μια φύσις, μια δόξα, μια βασιλεία, ένας Θεός. Είνε δε ακατάληπτος, Κύριος ανερμήνευτος, παντοδύναμος, όλος φως όλος χαρά, όλος ευσπλαχνία, όλος αγάπη. Δεν έχομεν κανένα παράδειγμα αν παρομοιάσωμεν την Αγίαν τριάδα, επειδή και δεν ευρήσκεται άλλο εις τον κόσμον. ,α δια να λάβη παραμικρήν βοήθειαν ο νους μας, φέρνουν μερικά παραδείγματα οι θεολόγοι της Εκκλησίας. Σιμά εις τα άλλα μας φέρνουν και τον ήλιον. Ο ήλιος ηξεύρομεν όλοι πως είνε ένας, ένας είνε και ο θεός, και καθώς ο ήλιος φωτίζει τούτον τον κόσμον τον αισθητόν, ούτω και η Αγία τριάς, ο Θεός φωτίζει τον νοητόν. Είπομεν, αδελφοί μου, πως ο ήλιος είνε ένας, μα είνε και τρία μαζί, έχει ακτίνας, όπου έρχονται εις τα όματά μας σαν γραμμαί, ωσάν κλωσταί, έχει και φως, όπου εξαπλώνεται εις όλον τον κόσμον. Με τον ήλιον ομοιάζουμε τον άναρχον Πατέρα, με τις ακτίνες τον συνάναρχον Υιόν, και με το φως το ομοούσιον Πνεύμα. Είνε και άλλος τρόπος να καταλάβετε την Παναγίαν Τριάδα. Πώς; Να εξομολογηθήτε καθαρά, να μεταλάβετε τα Άχραντα Μυστήρια με φόβον και με ευλάβειαν, και τότε θα σας φωτίση ι χάρις του του Παναγίου Πνεύματος να καταλάβετε καλύτερα.

Αυτήν την Παναγίαν Τριάδα ημείς οι ευσεβείς και ορθόδοξοι χριστιανοί δοξάζομεν και προσκυνούμεν, αυτός είνε ο αληθινός Θεός, και έξω από την Αγίαν Τριάδα όσοι λέγονται θεοί είνε δαίμονες. Και όχι μόνον ημείς πιστεύομεν, δοξάζομεν, προσκυνούμεν την Αγία Τριάδα, αλλά ωσάν τα άστρα του ουρανού, και ωσάν την άμμον της θαλάσσης, Προφήται, Απόστολοι, Μάρτυρες, Ασκηταί έχυσαν το αίμα των δια την αγάπην της Αγίας Τριάδος και ηγόρασαν τον παράδεισον και χαίρονται πάντοτε.

Η πανταχού παρουσία του Θεού

Δεν ευρίσκεται τόπος οπού να λείπη ο Θεός. Πρέπει και ημείς οι ευσεβείς χριστιανοί, όταν θέλωμεν να κάμωμεν καμμίαν αμαρτίαν, να στοχαζόμεθα ότι ο Θεός είνε μέσα εις την καρδίαν μας, είνε πανταχού παρών και μας βλέπει, να εντρεπόμεθα τους Αγγέλους, τους Αγίους, και μάλιστα τον άγγελον, τον φύλακα της ψυχής μας, οπού μας βλέπει. Από ένα μικρόν παιδίον εντρεπόμεθα, και πώς να μην εντρεπόμεθα από τόσους Αγίους και Αγγέλους;

Αγαπάτε τον Θεόν

Ο πανάγαθος και πολυέλεος Θεός, αδελφοί μου, έχει πολλά και διάφορα ονόματα, λέγεται και φως, και ζωή, και ανάστασις. Όμως το κύριον όνομα του Θεού μας είνε και λέγεται αγάπη. Πρέπει ημείς,

ανίσως και θέλωμεν να περάσωμεν και εδώ καλά, να πηγαίνωμεν και εις τον παράδεισον, και να λέγωμεν τον Θεόν μας αγάπην και πατέρα, πρέπει να έχωμεν δύο αγάπας, αγάπην εις τον Θεόν μας, και εις τους αδελφούς μας. Φυσικόν μας είνε να έχωμεν αυτάς τας δύο αγάπας, παρά φύσιν είνε να μην τας έχωμεν. Και καθώς ένα χελιδόνι χρειάζεται δύο πτέρυγας δια να πετά εις τον αέρα, ούτω και ημείς χρειαζόμεθα αυτάς τας δύο πτέρυγας, διότι χωρίς αυτών είνε αδύνατον δια να σωθώμεν. Και πρώτον έχομεν χρέος να αγαπώμεν τον Θεόν μας, διότι μας εχάρισεν τόσην γην μεγάλην εδώ να κατοικώμεν πρόσκερα, τόσες λιλιάδες φυτά, βρύσες, ποταμούς, αέρα, ημέραν, νύκτα, ουρανόν, ήλιον κ.λ.π. όλα αυτά δια ποίον τα έκαμεν, ειμή δι' ημάς; Τι μας εχρεώσται; Τίποτε. Όλα χάρισμα, μας έκαμεν ευσεβείς ορθοδόξους χριστιανούς, και όχι ασεβείς αιρετικούς, αν και αμαρτάνωμεν χιλιάδες φορές την ώραν, μας ευσπλαχνίζεται ωσάν πατέρας και δεν μας θανατώνει να μας βάλη εις την κόλασιν, αλλά περιμένει την μετάνοιάν μας με τας αγκάλας ανοιχτάς, πότε να μετανοήσωμεν, να παύσωμεν από τα κακά, και να κάμωμεν τα καλά, να εξομολογηθώμεν, να διορθωθώμεν, να μας εναγκαλισθή, να μας βάλη εις τον παράδεισον να χαιρώμεθα πάντοτε.

Τώρα λοιπόν τοιούτον γλυκύτατον Θεόν και Δεσπότην δεν πρέπει και ημείς να τον αγαπώμεν, και αν τύχη ανάγκη, να χύσωμεν και το αίμα μας χιλιάδες φορές δια την αγάπην του, καθώς το έχυσε και Εκείνος δια την αγάπην μας; Ένας άνθρωπος σε κράζει εις τον οίκόν του και θέλει να σε φιλεύσει ένα ποτήρι κρασί, και πάντοτε εις όλην σου την ζωήν θε να τον εντρέπεις και τον τιμάς και τον Θεόν δεν πρέπει να τιμάς και να εντρέπεις, όπου σου εχάρισε τόσα καλά και εσταυρώθηκε δια την αγάπην σου; Ποίος πατέρας εσταυρώθηκε δια τα παιδιά του καμμίαν φοράν; Και ο γλυκύτατός μας Ιησούς Χριστός έχυσε το αίμα του και μας εξηγόρασεν από τας χείρας του διαβόλου. Τώρα δεν πρέπει και ημείς να αγαπώμεν τον Χριστόν μας; Ημείς όχι μόνον δεν τον αγαπώμεν, αλλά τον υβρίζομεν καθ' ημέραν με τας αμαρτίας οπού κάμνομεν. Αμή ποίον θέλετε να αγαπώμεν, αδελφοί μου; Να αγαπώμεν τον διάβολον, οπού μας έβγαλεν από τον παράδεισον και μας έφερεν εις τον κατηραμένον τούτον κόσμον και παθαίνομεν τόσα κακά; Και έχει προαίρεσιν ο διάβολος, αν ηδύνατο αυτήν την ώραν να μας θανατώσει όλους και να μας βάλει εις την κόλασιν, το έκαμεν. Τώρα σας ερωτώ, αδελφοί μου, να μου ειπήτε ποίον πρέπει, να μισούμεν τον διάβολον, τον εχθρόν μας, ή ν' αγαπώμεν τον Θεόν μας, τον ποιητήν μας, τον πλάστην μας; -Ναι, άγιο του Θεού. -Πολύ καλά το λέγετε, να έχω την ευχήν σας, και εγώ το λέγω, μα και ο Θεός χρειάζεται στρώμα δια να καθήσει, ποίον δε είναι; Η αγάπη. Άς έχωμεν λοιπόν και ημείς την αγάπην εις τον Θεόν και εις τους αδελφούς μας, και τότε έρχεται ο Θεός μας και μας χαροποιεί, και μας φυτεύει εις την καρδίαν μας την ζωήν την αιώνιον, και περνούμεν και εδώ καλά και πηγαίνομεν και εις τον παράδεισον να ευφραινώμεθα πάντοτε.

Αγαπάτε τον πλησίον

Ημεις όχι μόνον δεν έχομεν την αγάπην, αλλά έχομεν το μίσος και την έχθραν εις την καρδίαν μας και μισούμεν τους αδελφούς μας, έρχεται ο πονηρός διάβολος και μας πικραίνει και βάνει τον θάνατον εις την ψυχήν μας και περνούμεν και εδώ κακά, και πηγαίνομεν εις την κόλασιν και καιόμεθα πάντοτε.

Φυσικόν μας είναι ν' αγαπώμεν τους αδελφούς μας, διότι είμεθα μιας φύσεως, έχομεν ένα βάπτισμα, μίαν πίστιν, τα Άχραντα Μυστήρια μεταλαμβάνομεν, ένα παράδεισον ελπίζομεν ν' απολαύσωμεν. Καλότυχος εκείνος ο άνθρωπος οπού αξιώθηκε και έλαβεν εις την καρδίαν του αυτάς τας δύο αγάπας, εις τον Θεόν, και εις τους αδελφούς του. Διότι όποιος έχει τον Θεόν εις την καρδίαν του, έχει πάντα τα αγαθά και αμαρτίαν δεν υποφέρει να κάμει και όστις δεν έχει τον Θεόν εις την καρδίαν, έχει τον διάβολον, και κάμνει πάντα τα κακά και όλες τας αμαρτίας. Χιλιάς χιλιάδας καλά να κάμνωμεν, αδελφοί μου, νηστείας, προσευχάς, ελεημοσύνας, και το αίμα μας να χύσωμεν δια τον Χριστόν μας, και δεν έχωμεν αυτάς τας δύο αγάπας, αλλά έχωμεν το μίσος και την έχθραν εις τους αδελφούς μας, όλα εκείνα τα καλά οπού εκάμναμεν είναι του διαβόλου και εις την κόλασιν πηγαίνομεν. Μα καλά, λέγετε, εκεί με εκείνην την ολίγην έχθραν οπού έχομεν εις τους αδελφούς μας, έχοντες τόσα καλά καμωμένα, εις την κόλασιν πηγαίνομεν; Ναι, αδελφοί μου, διότι εκείνη η έχθρα είναι φαρμάκι του διαβόλου και καθώς βάνομεν μέσα εις εκατόν οκάδας αλεύρι ολίγον προζύμι, και έχει τόσην δύναμιν και ανακουφίζει όσον ζυμάρι και αν είναι, έτσι είναι και η έχθρα όλα εκείνα τα καλά οπού εκάμναμεν, τα γυρίζει και τα κάμνει φαρμάκι του διαβόλου.

Εδώ, χριστιανοί μου, πως πηγαίνετε; Έχετε την αγάπην ανάμεσόν σας; Ανίσως και θέλετε να σωθήτε, κανένα άλλο πράγμα να μη ζητήσετε εδώ εις τον κόσμον από την αγάπην. Είναι εδώ κανένας από την ευγενίαν σας οπού να έχει αυτήν την αγάπην εις τους αδελφούς του; Άς σηκωθεί επάνω να μου το ειπή, να τον ευχηθώ και εγώ, να βάλω και όλους τους χριστιανούς να τον συγχωρήσωσι, να λάβει μίαν συγχώρησιν, οπού να έδινεν χιλιάδες φλωρία δεν την εύρισκεν. – Εγώ, άγιε του Θεού, αγαπώ τον Θεόν και τους αδελφούς μου. – Καλά, παιδί μου, έχε την ευχήν. Πως σε λέγουν το όνομά σου; -Κώστα. – Τι τέχνη κάμνεις; -Πρόβατα φυλάγω. – Το τυρί όταν το πωλείς το ζυγιάζεις; – Το ζυγιάζω.

Εσύ παιδί μου, έμαθες να ζυγιάζεις το τυρί, και εγώ να ζυγιάζω την αγάπην. Το ζύγι εντρέπεται τον αυθέντην του; -Όχι. Τώρα να ζυγιάσω και εγώ την αγάπην σου, και αν είναι σωστή και δεν είναι ξύγικη, τότε να σε ευχηθώ και εγώ, να βάλω και όλους τους χριστιανούς να σε συγχωρήσωσι. Πώς να σε καταλάβω, παιδί μου, πως αγαπάς τους αδελφούς σου; Εγώ τώρα εδώ οπού περιπατώ και διδάσκω εις τον κόσμον, λέγω πως τον κύρ-Κώστα τον αγαπώ ωσάν τα μάτια μου, μα εσύ δεν το πιστεύεις, θέλεις να με δοκιμάσεις πρώτον, και τότε να με πιστεύσεις. Εγώ έχω ψωμί να φάγω, εσύ δεν έχεις, ανίσως και σου δώσω κομμάτι και σε, οπού δεν έχεις, τότε φανερώνω πως σε αγαπώ. Αμή εγώ να φάγω όλο το ψωμί και εσύ να πεινάς, τι φανερώνω; Πως η αγάπη οπού έχω εις σε είναι ψεύτικη. Έχω δύο ποτήρια κρασί να πλώ, εσύ δεν έχεις, ανίσως και δώσω και σε απ' αυτό και πής, τότε φανερώνω πως σε αγαπώ. Αμή ανίσως και δεν σου δώσω, είναι κάλπικη η αγάπη. Είσαι λυπημένος, απέθανεν η μήτηρ σου, ο πατήρ σου, ανίσως και έλθω να σε παρηγορήσω, τότε είναι αληθινή η αγάπη μου. Αμή ανίσως συ κλαίεις και θρηνείς και εγώ τρώγω, πίνω και χορεύω, ψεύτικη είναι η αγάπη μου. Το αγαπάς εκείνο το φτωχό παιδί; -Το αγαπώ. – Αν το ηγάπας, του έπαιρνες ένα υποκάμισο οπού είναι γυμνό, να παρακαλεί και εκείνο δια την ψυχήν σου. Τότε είναι αληθινή η αγάπη, αμή τώρα είναι ψεύτικη. Δεν είναι έτσι, χριστιανοί μου; Με ψεύτικην αγάπην δεν πηγαίνομεν εις τον παράδεισον. Τώρα σαν θέλεις να κάμεις την αγάπην μάλαμα, πάρε και ένδυσε τα φτωχά παιδιά, και τότε να βάλω να σε συγχωρήσωσι. Το κάμνεις τούτο; – Το κάμνω. – Χριστιανοί μου, ο Κώστας εκατάλαβε, πως η αγάπη που είχεν έως τώρα ήτο ψεύτικη, και θέλει να την κάμη μάλαμα, να ενδύσει τα πτωχά παιδιά. Επειδή και τον επαιδεύσαμεν, σας παρακαλώ να ειπήτε δια τον κύρ-Κώστα τρεις φορές: Ο Θεός συγχωρήσει και ελεήσει αυτόν.

Η θεια δημιουργια

ΤΑ ΔΕΚΑ ΤΑΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

Ο πανάγαθος λοιπόν και πολυέλεος Θεός είναι και λέγεται αγάπη, είναι και λέγεται Τριάς. Παρακινούμενος ο Κύριος από την ευσπλαγχνίαν του έκαμε πρώτον δέκα τάγματα Αγγέλους. Οι Άγγελοι είναι πνεύματα πύρινα, άυλα, καθώς είναι η ψυχή μας. Το κάθε τάγμα είναι ως τα άστρα του ουρανού. Ποίος επαρακίνησε τον Θεόν και τους έκαμεν; Η ευσπλαγχνία του. Πρέπει και ημείς, αδελφοί μου, ανίσως και θέλωμεν να λέγωμεν τον Θεόν μας πατέρα, να είμεθα εύσπλαγχοι, να κάμνωμεν τους αδελφούς μας να ευφραίνωνται, και τότε να λέγωμεν τον Θεόν πατέρα: «Πάτερ ημών ο εν τοις ουρανοίς...». Ει δε και είμεθα άσπλαγχοι, σκληροκάρδιοι και κάμνομεν τους αδελφούς μας και φαρμακεύονται και βάνομεν τον θάνατον εις την καρδίαν των, δεν πρέπει να λέγωμεν τον Θεόν μας πατέρα, αλλά τον διάβολον, διότι ο διάβολος θέλει να κάμνωμεν τους αδελφούς μας να φαρμακεύονται, και όχι ο Θεός.

Και έτσι, αδελφοί μου, το πρώτον τάγμα από τους Αγγέλους οπού προείπομεν, έπεσεν εις υπερηφάνειαν και εζήτησε να δοξασθή ίσα με τον Θεόν. Από εκεί οπού ήτο άγγελος φωτεινός και λαμπρότατος, έγινε διάβολος σκοτεινότητας, και πολέμιος των ανθρώπων και έχει να καίεται πάντοτε εις την κόλασιν. Και όταν ακούωμεν διάβολον, αυτός είναι οπού ήτο πρώτος άγγελος, αυτός είναι οπού παρακινεί τους ανθρώπους να υπερηφανεύονται, να φονεύουν, να κλέπτουν, αυτός είναι οπού εμβαίνει μέσα εις αποθαμένον άνθρωπον και φαίνεται ως ζωντανός και τον λέγομεν βρυκόλακα, αυτός είναι οπού εμβαίνει και μέσα εις ζωντανόν άνθρωπον και παίρνει την εικόνα του Χριστού, της Παναγίας ή τινος Αγίου, τρέχων άνω και κάτω ωσάν δαιμονισμένος και λέγει ότι κάμνει θαύματα, αυτός είναι ο διάβολος οπού εμβαίνει εις τον άνθρωπον και σεληνιάζεται και δαιμονίζεται. Και ας είναι δεδοξασμένος ο Θεός οπού μας εχάρισε τρία άρματα με τα οποία να τον πολεμώμεν. Ανίσως και είναι εδώ τινας από σας και δαιμονίζεται, και θέλει να μάθει τα ιατρικά, εύκολον είναι, εξομολόγησις, νηστεία και προσευχή. Όσον εξομολογείται ο άνθρωπος, νηστεύει και

προσεύχεται, τόσο κατακαίεται και φεύγει ο διάβολος.

Ωσάν εξέπεσε το πρώτον τάγμα από την αγγελικήν δόξαν και έγιναν δαίμονες, τα άλλα εννέα τάγματα εταπεινώθησαν και έπεσον και προσεκύνησαν την Παναγίαν Τριάδα και εστάθησαν εις τον τόπον των να χαίρωνται πάντοτε. Πρέπει και ημείς, αδελφοί μου, να στοχαζώμεθα τι κακόν πράγμα είναι η υπερηφάνεια, εκρήμνισε τον διάβολον από την αγγελικήν δόξαν και έχει να καίεται εις την κόλασιν πάντοτε και πως η ταπείνωσις εβάσταξε τους Αγγέλους εις τον ουρανόν να χαίρωνται πάντοτε εις εκείνην την δόξαν της Αγίας Τριάδος. Πρέπει ακόμη να στοχασθώμεν πως ο πανάγαθος Θεός μισεί τον υπερήφανον και αγαπά τον ταπεινόν. Και όχι μόνον ο Θεός, αλλά και ημείς, όταν ιδούμεν τινα ταπεινόν, τον βλέπομεν ως άγγελον, μας φαίνεται ν' ανοίξωμεν την καρδίαν μας να τον βάλωμεν μέσα και όταν ιδούμεν τινα υπερήφανον, τον βλέπομεν ως τον διάβολον, γυρίζομεν το πρόσωπόν μας εις άλλο μέρος να μη τον βλέπωμεν. Άς φύγωμεν λοιπόν, αδελφοί μου, την υπερηφάνειαν, διότι είναι η πρώτη θυγατέρα του διαβόλου, είναι δρόμος που μας πηγαίνει εις την κόλασιν, και να έχωμεν την ταπείνωσιν, διότι είναι αγγελική, είναι δρόμος οπου μας πηγαίνει εις τον παράδεισον. Εδώ πως πηγαίνετε; Την ταπείνωσιν αγαπάτε ή την υπερηφάνειαν; Όστις αγαπά την ταπείνωσιν, ας σηκωθή επάνω να μου το ειπή, να τον ευχηθώ. – Εγώ, άγιε του Θεού, αγαπάω την ταπείνωσιν. – Εκβαλε τα φορέματά σου, ενδύσου πενιχρά φορέματα, και γύριζε εις την αγοράν. Δεν το κάμνεις; Εντρέπεσαι; Κάμε άλλο. Κόψε το μισό σου μουστάκι και έβγα εις το παζάρι. Μήτε και αυτό το κάμνεις; Δεν το λέγω δι' εσέ μόνον, αλλά δια να ακούσουν και οι άλλοι, να μη λέγετε ότι είσθε ταπεινοί. Με βλέπετε και εμέ με αυτά τα γένεια; Είναι γεμάτα υπερηφάνειαν, και ο Θεός να την ξερριζώσει από την καρδίαν μας. Ο χριστιανός χρειάζεται δύο πτέρυγας δια να πετάξει να υπάγει εις τον παράδεισον, την ταπείνωσιν και την αγάπην.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ωσάν εξέπεσε το πρώτον τάγμα και έγιναν δαίμονες, τότε επρόσταξεν ο πανάγαθος Θεός και έγινεν ο κόσμος ούτος. Και από τον καιρόν οπου έκαμε τον κόσμον είναι 7288 χρόνοι. Είνε δε ο κόσμος ούτος ως αυγό, και καθώς είνε ο κρόκος εις την μέσην του αυγού, έτσι είνε η γη ποιημένη από τον Θεόν να στέκη χωρίς να εγγίξη εις κανέν άλλο μέρος. Και καθώς είνε το ασπράδι ολόγουρα εις τον κρόκον, έτσι είνε και ο αέρας εις την γην. Και καθώς είνε ο φλοιός ολόγουρα, έτσι είνε και ο ουρανός ολόγουρα από την γην. Ο ήλιος, η σελήνη και τα άστρα είνε κολλημένα εις τον ουρανόν. Η γη είνξε στρογγυλή, και όπου πηγαίνει ο ήλιος, εκεί γίνεται ημέρα, η νύκτα δε είνε ο ίσκιος της γης. Τώρα εδώ έχομεν βράδυ, εις άλλο μέρος είνε αυγή, και καθώς είνε άνθρωποι εδώ εις την γην, έτσι είνε και υποκάτω της γης. Δια τούτο ενομοθέτησαν οι Άγιοι Πατέρες να βάφωμεν τα αυγά κόκκινα την Λαμπράν. Διότι το αυγό σημαίνει τον κόσμον, το δε κόκκινον το αίμα του Χριστού μας, όπου έχυσεν εις τον Σταυρόν και αγίασεν όλονβ τον κόσμον. Πρέπει και ημείς να χαιρώμεθα και να ευφραινώμεθα χιλιάδες φορές, πώς έχυσεν ο Χριστός το αίμα του και μας εξηγόρασεν από τας χείρας του διαβόλου, μα πάλιν να κλαίωμεν και να θρηνώμεν, πώς αι αμαρτίαι μας εσταύρωσαν τον Υιόν του Θεού, τον Χριστόν μας.

Επρόσταξεν ο Θεός και έγιναν επτά ημέραι, και πρώτην έκαμε την Κυριακήν και την εκράτησε δια λόγου του, και τας άλλας εξ τας εχάρισεν εις ημάς να εργαζόμεθα δια τα ψεύτικα ταύτα γήινα, και την Κυριακήν να σχολάζωμεν και να πηγαίνωμεν εις τας εκκλησίας μας να δοξάζωμεν τον Θεόν μας, να ιστάμεθα με ευλάβειαν, ν' ακούωμεν το άγιον Ευαγγέλιον και τα λοιπά βιβλία της Εκκλησίας μας. Τι μας απαγγέλει ο Χριστός μας να κάμνωμεν; Να στοχαζώμεθα τας αμαρτίας μας, τον θάνατον, την κόλασιν, τον παράδεισον, την ψυχήν μας οπου είνε τιμιωτέρα από όλων τον κόσμον, να τρώγωμεν και να πίνωμεν το αρκετόν μας, ομοίως και τα ρούχα μας τα αρκετά, τον δε επίλοιπον καιρόν να τον εξοδεύωμεν δια την ψυχήν μας, να την κάμνωμεν νύμφην του Χριστού μας και τότε πρέπει να λεγόμεθα άνθρωποι και επίγηοι άγγελοι. Ει δε και ζητούμεν πώς να τρώγωμεν, πώς να πίνωμεν, πώς να αμαρτάνωμεν, πώς να στολίζωμεν τούτο το βρώμικο σώμα, οπου αύριον θα το φάνε τα σκουλίκια, και όχι δια την ψυχήν οπου είνε αθάνατος, τότε δεν πρέπει να λεγόμεθα άνθρωποι, αλλά ζώα. Λοιπόν κάμετε το σώμα δούλον της ψυχής, και τότε να λέγεσθε άνθρωποι. Την πρώτην ημέραν επρόσταξεν ο Θεός και έγινε το φως. Την δευτέραν ημέραν ο ουρανός, η γη, τα νερά, ο αέρας κ.λ.π. Την τρίτην έγιναν τα χόρτα και τα φυτά. Την τέταρτην ο ήλιος, η σελήνη και τα άστρα. Την πέμπτην η θάλασσα, τα οψάρια και πετεινά. Την παρασκευήν επρόσταξεν την γην και

έβγαλε όλα τα ζώα.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο άνδρας και η γυναίκα εις τον κόσμον δεν ήσαν. Επήρεν ο Θεός από την γην χώμα και έπλασεν έναν άνδραν ως ημάς, και ενεφύσησε και του εχάρισε ψυχήν αθάνατον. Και καθώς ημείς οι άνθρωποι βάνομεν αλεύρι και νερό και τα ζημώνομεν και κάμνομεν ένα ψωμί, ούτω και ο Θεός. Πρέπει και ημείς να στοχασθώμεν τι είνε το σώμα και τι είνε η ψυχή. Το σώμα είνε χώμα και αύριον θα τα φάγουν τα σκουλήκια, και ανάγκη είνε η ψυχή να χαίρεται πάντοτε εις τον παράδεισον, ανίσως και κάμη καλά ή να κατακαίεται εις την κόλασιν, αν κάμη κακά. Τούτο το σώμα οπού βλέπεται, αδελφοί μου, είνε το φόρεμα της ψυχής. Η ψυχή είνε άνθρωπος, η ψυχή είνε οπού βλέπει, ακούει, ομιλεί, περιπετεί, μανθάνει επιστήμας δίδει ζωήν εις το σώμα και δεν το αφήνει να βρωμήση. Και άμα έβγη η ψυχή, τότε βρωμά, σκουληκάζει το σώμα. Το κορμί έχει τα όμματα, μα δεν βλέπει, έχει τα ώτα, μα δεν ακούει, ομοίως και αι λοιπαί αισθήσεις του σώματος. Όλα ενεργούνται δια της ψυχής.

- Τον κλαίεται τον αποθαμένον; – Τον κλαίωμεν. – Ως φαίνεται, σας πονεί δι' αυτόν. Και πόσας ημέρας τον φυλάγετε; – Δύο – τρεις ώρας. – Τόσην αγάπην έχεται εις τον ταλαίπωρον; Από την σημερον να μη τον θάπτετε, αλλά να τον φυλάττετε εικοσιτέσσαρες ώρες, και να μαζεύεσθε όλοι, μικροί και μεγάλοι, και να τον στοχάζεσθε καλά, διότι καλύτερος διδάσκαλος δεν είνε άλλος από τον θάνατον. Και να μην τους κλαίετε τους αποθαμένους, διότι βλέπτετε και τον εαυτόν σας και εκείνους. Και αι γυναίκες όσες έχετε λερωμένες μπόλιες να τας ρίψετε.

Όταν έκαμεν ο Θεός τον άνδρα, έλαβεν ο πανάγαθος μιαν πλευράν από αυτόν και έκαμε την γυναίκα, και του την έδωκε δια σύντροφον. Ίσια την έκαμεν ο Θεός την γυναίκα με τον άνδρα, όχι κατωτέρα. Εδώ πώς τας έχετε τας γυναίκας; – Διά κατωτέρας. – Ανίσως, αδελφοί μου, και θέλετε να είσθε καλύτεροι οι άνδρες από τας γυναίκας, πρέπει να κάμνετε και έργα καλύτερα από αυτάς, ει δε και αι γυναίκες κάμνουν καλύτερα και πηγαίνουν εις τον παράδεισον και ημείς εις την κόλασιν τι μας ωφελεί; Είμεθα άνδρες και κάμνομεν χειρότερα. Εγώ βλέπω εδώ που περιπατώ και διδάσκω, είπα ένα λόγο δια τας γυναίκας και σκέπτονται να ρίψουν τα περιτά σκουλαρίκια, δακτυλίδια, και με ήκουσαν ευθύς. Βλέπω οπού τρέχουν να εξομολογηθούνε. Είπα και ένα λόγον δια τους άνδρας, φυσικόν είνε του ανδρός όταν πηγαίνει πενήντα χρονών να βγάνη τα γενια, και εγώ βλέπω εδώ και είνε και εξήντα και ογδοήντα χρονών γέροντες, και ακόμη ξυρίζονται. Δεν το εντρέπεσθε να ξυρίζεσθε; Δεν ήξευρεν ο Θεός οπού έδωκε γένεια; Και καθώς είνε άπρεπον μια γυναίκα γερόντισσα να στολίζεται και να βάνη φτιασίδια, ομοίως και ένας γέρον, όταν ξυρίζεται. Το σιτάρι, όταν παίρνη και ασπρίζη, τι θέλει; Θερισμόν. Ομοίως και ο άνθρωπος όταν παίρνη και ασπρίζη, τι φανερώνει; Τον θάνατον. Είνε κανένας εδώ και θέλει να αφήση τα γένεια του; Ας σηκωθή να μου το ειπή, να γίνωμεν αδελφοί, να τον ευχηθώ και εγώ, και να βάλω και όλους τους χριστιανούς να τον συγχωρήσωσι. – Εγώ είμαι, διδάσκαλε. – Καλά, έχε την ευχήν μου.

Παρακαλείτε τον Θεόν δι εμένα τον αμαρτωλόν, να παρακαλώ και εγώ δια λόγου σας, όσον καιρόν και εάν ζήσω. Το κάμνετε; – το κάμνωμεν άγιε του Θεού. – Σας παρακαλώ, χριστιανοί μου, να ειπήτε, δι' όσους αφήνουν τα γένεια τρεις φορές: Ο Θεός συγχωρήσαι και ελεήσαι αυτούς. Ζητήσατε και η ευγενία σας συγχώρησιν, και άμποτε να σας φωτίση ο Θεός, καθώς αφήκατε τα γένεια, να αφήσετε και τας αμαρτίας. Και σεις οι νέοι να τους τιμάτε, και αν τύχη ένας άνθρωπος και είνε τριάντα χρονών οπού άφησε τα γένεια του έτυχε και ένας 50 ή 60 ή 100 και ξυρίζεται, να βάλης εκείνον οπού άφησε τα γένεια παραπάνω να καθήση από εκείνον οπού ξυρίζεται, τόσον εις την εκκλησίαν, όσον και εις το τραπέζι. Δεν σας λέγω πάλιν ότι τα γένεια σε πάνε εις τον παράδεισον, αλλά τα καλά έργα. Και τα φορέματά σου να είνε ταπεινά, και το φαγί σου και το ποτό σου, και όλη σας η συμπεριφορά να είνε χριστιανική, δια να δίδετε καλόν παράδειγμα και εις τους άλλους.

Ο άνδρας, αδελφοί μου, εγέννησε την γυναίκα από την πλευράν του χωρίς γυναίκα, και πάλιν έγινε γερός. Εδανείσθη εκείνη την πλευράν από τον άνδρα και την εχρεωστόυσε. Εγεννήθησαν ωσάν τα άστρα του ουρανού γυναίκες εις τον κόσμον, αλλά δεν εφάνη καμία άξια να γεννήση άνδρα, να πληρώση την πλευράν οπού εχρεωστόυσε, παρά η Δέσποινα Θεοτόκος, οπού ηξιώθη δια την καθαρότητά της και εγέννησε τον γλυκύτατον χριστόν εκ Πνεύματος Αγίου, χωρίς άνδρα, παρθένος, και πάλιν έμεινε παρθένος, και επλήρωσεν εκείνην την πλευράν.

Ακούετε, αδελφοί μου, τι χαρμόσινα μυστήρια έχει η αγία μας Εκκλησία; Μα τα έχει κρυμμένα και θέλουν ξεσκεπάσμα. Δια τούτο να μάθετε όλοι σας γράμματα, δια να καταλαμβάνετε πως περιπατείτε. Πρέπει και συ, ώ άνδρα, να μη μεταχειρίζεσαι τη γυναίκα σου ωσάν σκλάβο, διότι πλάσμα του Θεού είναι και εκείνη καθώς και συ. Τόσον εσταυρώθηκεν ο Θεός δι' εσέ, όσον και δι' εκείνην. Πατέρα λέγεις εσύ τον Θεόν, πατέρα τον λέγει και εκείνη. Έχετε μίαν πίστιν, ένα βάπτισμα, δεν την έχει ο Θεός κατωτέραν. Δια τούτο την έκαμεν από την μέσην του ανδρός, δια να είναι ο άνδρας ωσάν την κεφαλήν και η γυναίκα το σώμα. Δια τούτο δεν έκαμεν από το κεφάλι, δια να μη καταφρονή τον άνδρα. Ομοίως πάλιν δεν την έκαμεν από τα ποδάρια, δια να μη καταφρονή ο άνδρας την γυναίκα.

Ωνόμασεν ο Θεός τον άνδρα Αδάμ, την δε γυναίκα Εύαν. Έκαμε και έναν παράδεισον εις το μέρος της ανατολής όλο χαρά και όο ευφροσύνη, μήτε πείνα, μείτε δίψα, μήτε αρρωστία, μήτε κανέν λυπηρόν. Τους εστόλισε και με τα επτά χαρίσματα του Παναγίου Πνεύματος. Τους έβαλε μέσα εις τον Παράδεισον να χαίρωνται ως άγγελιοι. Λέγει ο Θεός του Αδάμ και της Εύας: Εγώ να σπού σας έκαμα ανθρώπους λαμποτέρους από τον ήλιον. Σας έβαλα μέσα εις τον παράδεισον, να χαίρεσθε από όλα τα αγαθά του παραδείσου. Μα δια να γνωρίζεται πως έχεται Θεόν ποιητήν και πλάστην σας, σας δίδω μίαν παραγγελίαν, μόνον από μίαν συκήν να μη φάγητε σύκα, μα να ηξεύρητε και αυτό, πως ανίσως και παραβήτε την προσταγήν μου και φάγετε, θα αποθάνετε. Και έτσι τους άφησεν ο Θεός μέσα εις τον παράδεισον και εχαίροντο ωσάν άγγελοι. Δια τούτο τους εστόλισεν ο πανάγαθος Θεός με την εντροπήν, και η εντροπη να τους φυλάγει από κάθε αμαρτίαν, μα περισσότερον την γυναίκα. Δια τούτο χριστιανοί μου και θυγατέρες του Χριστού μου, όσον ημπορείτε, να είσθε σκεπασμένες με την εντροπήν, και φαίνεσθε ωσάν μάλαμα.

Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Και έτσι, αδελφοί μου, βλέπων ο μισόκαλος διάβολος την μεγάλην δόξαν σπού έλαβον ο Αδάμ και η Εύα από τον Θεόν, τους εφθόνησε και τι κάμνει; Ηξεύροντας, ως πνεύμα πονηρόν σπού είναι ο διάβολος, πως ευκολώτερα απατάται η γυναίκα από τον άνδρα, εστοχάσθη ότι, άμα απατήση την γυναίκα, έπειτα με το μέσον της γυναικός εύκολα απατά και τον άνδρα. Και εμβαίνει εις ένα όφιν και πηγαίνει εις την Εύαν και της λέγει: Τι σας είπεν ο θεός να κάμνετε εδώ εις τον παράδεισον; Λέγει του η Εύα: Μας είπεν ο Θεός να τρώγωμεν από όλα τα καλά του παραδείσου, μόνον από μίαν συκήν να μη τρώγωμεν σύκα, διότι όποιαν ημέραν παραβούμεν την προσταγήν του, θα αποθάνωμεν. Απεκρίθη ο διάβολος και της λέγει: δεν αποθνήσκετε, αλλά ανίσως και φάγητε, θα γενήτε όμοιοι με τον Θεόν, και δια τούτο σας εμπόδισε. Πάρε λοιπόν, φάγε συ πρώτον, και παρακίνηει και τον άνδρα σου να φάγητε, να γενήτε θεοί. Επήρεν η γυναίκα και έφαγεν, επαρακίνησε τον άνδρα της και έφαγε και εκείνος. Και καθώς έφαγον και οι δύο, παρευθύς εγυμνώθησαν από το επτά χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος και απέκτησαν μωρίαν και δειλίαν. Ένας άνθρωπος, αδελφοί μου, σπού φυλάγει τα προστάγματα του Θεού, γίνεται σοφός και δεν φοβείται όλον τον κόσμον, άλλος πάλιν, σπού δε φυλάγει τα προστάγματα του Θεού, γίνεται μωρός, φοβείται και από τον ίσκιον του, ας είναι και βασιλεύς να ορίζη όλον τον κόσμον. Να προσέχετε χριστιανές μου γυναίκες, όσον είναι δυνατόν, να φυλάγετε τας εντολάς του θεού και να μη κάμνετε το θέλημα του διαβόλου, και αν τύχη και σφάλlete ως άνθρωποι εισα το κακόν, να μη παρακινήτε και τους άνδρας σας καθώς η Εύα. Ομοίως και οι άνδρες να μη ακούετε τας συμβουλάς των γυναικών καθώς και ο Αδάμ.

Θέλων ο θεός να τους συγχωρήση και να τους αφήση εις τον παράδεισον, εκαμώθη πως δεν ηξεύει, και λέγει ο Θεός του Αδάμ: Αδάμ, πού είσαι; Πώς δεν φαίνεσαι, ή που είναι η δόξα σπού είχες πρωτύτερα, σπού ήσο ως άγγελος, και τώρα εκατάντησες και έγινες ωσάν το μωρόν παιδίον; Απεκρίθη ο Αδάμ και λέγει: Εδώ είμαι, Κύριε, μα ήκουσα σπού ήρχεσο και εφοβήθην και εκρύφτηκα. Λέγει του ο Θεός: διατί εφοβήθης και εκρύβης; Μήπως είμαι εγώ ο φόβος; Μήπως έφαγες από τα σύκα σπού σας είπα να μη φάγης; Απεκρίθη ο Αδάμ υπερήφανα: Ναι, Κύριε, έφαγον, αλλά δε πταίω εγώ η γυναίκα σπού μου έδωσες, εκείνη με εγέλασε και έφαγον. Λέγει ο Θεός του Αδάμ: Εγώ σου την έδωσας δια σύντροφον, και όχι να σε γελάση. Εγώ σου είπα να μη φάγης, διότι θα αποθάνης, έπρεπε να φυλάξης τον ιδικόν μου λόγον, και όχι της γυναικός. Μα καλά, έφαγες, ηπατήθης, τι το δύσκολον είναι να ειπής: Έσφαλα, Θεέ μου, ήμαρτον ποιητά μου, να σε συγχωρήσω, να σε αφήσω πάλιν εις τον παράδεισον. Αμή εσύ κατηγορών την γυναίκα, εμένα κατηγορείς, διότι

εγώ έκαμα τη γυναίκα. Ακούετε, αδελφοί μου, τι κακόν πράγμα να κατηγορώμεν τον άλλον; Λοιπόν, αν θέλωμεν να σωθώμεν, του λόγου μας πάντοτε να κατηγορώμεν, και όχι να ρίχνωμεν τα σφάλματά μας επάνω εις τον άλλον.

Έπειτα λέγει ο πανάγαθος Θεός εις την Εύαν: διατί έφαγες από τα σύκα, οπού σου είπα να μη φάγης; Απεκρίθη και αυτή υπερήφανα και λέγει; Ναι, Κύριε έφαγον, μα δεν πταίω εγώ, οπ όφισ με εγέλασε. Βλέπων ο θεός την υπερηφάνεια αυτών, τους εδιώξεν από τον παράδεισον, και κατηράσθη τον Αδάμ να ηργάζεται την γην, και με τον υδρώτα του προσώπου του να τρώγη τον άρτον του, και να κλαίη απαρηγόρητα δια να τον εσπλαχνιστή ο Θεός, να τον βάλη πάλιν εις τον παράδεισον. Δια τούτο, αδελφοί μομκου, να χαίρεσθε όσοι βγάνετε το ψωμί σας με τον κόπον σας, διότι εκείνο το ψωμί είνε ευλογημένο, και εάν θέλης δώσε ολίγον, από εκείνο το ψωμί, του πτωχού. Με εκείνο αγοράζεις τον παράδεισον. Ομοίως πάλιν να κλαίετε και να θρηνήτε με μαύρα δάκρυα όσοι ζήτε με αρπαγάς και αδικίας. Θέλει σας θανατώσει ο Θεός και σας βάλει εις την κόλασιν. Εδώ πώς πηγαίνετε χριστιανοί μου; όλοι με τον κόπον σας ζήτε, ή με αδικίας; Αν είσθε χριστιανοί, με τον κόπον σας να ζήτε, εκείνο το ευλογεί ο Θεός, το δε άδικον το καταράται.

Εκατηράσθη και την γυναίκα να είνε υποταγμένη εις τον άνδρα της, και να γεννά τα τέκνα της με κόπους και στεναγμούς και δάκρυα, να κλαίη απαρηγόρητα δια να την ευσπλαχνισθή ο Θεός, να την επαναφέρει εις τον παράδεισον. Και βλέπετε φανερά όταν γεννώσι τα ζώα, δεν έχουν τους πόνους οπού έχει η γυνή. Εκατηράσθη τον Αδάμ και την Εύαν και τις εξώρισεν από τον παράδεισον και έζησαν εννεακοσίους τριάντα χρόνους σε μαύρα και πικρά δάκρυα και εγέννησαν τέκνα, και τα τέκνα τους τέκνα, και εγένμισεν ο κόσμος όλος και όλοι οι άνθρωποι είνε από ένα πατέρα και από μια μητέρα, και δια τούτο είμεθα όλοι οι άνθρωποι αδελφοί, μόνον η πίστις μας χωρίζει.

Η ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Απέθανον ο Αδάμ και η Εύα, επήγαν εις την κόλασιν και εκαίοντο πέντε και ήμισυ χιλιάδες χρόνους δια μιαν αμαρτίαν, αμή ημείς οπού κάμνομεν πολλάς, και μάλιστα εγώ, τι έχομεν να πάθωμεν; Ο Θεός είνε εύσπλαχνος, αλλά και δίκαιος. Έχει και ράβδον σιδηράν και καθώς επαίδευε τον Αδάμ και την Εύαν, έτσι παιδεύει και ημάς, αν δεν κάμνωμεν καλά. Παρέβησαν ο Αδάμ και Εύα την προσταγήν του Θεού, και εξωρίσθησαν από τον παράδεισον. Τώρα τι κάμνομεν, χριστιανοί μου, ημείς; Ζητήσατε να μάθετε, ότι εις τους πέντε και ήμισυ χιλιάδες χρόνους όλοι όσοι απέθνησκον επήγαινον εις την κόλασιν. Ευσπλαχνίσθη ο Κύριος το γένος των ανθρώπων και ήλθε και έγινε άνθρωπος τέλειος εκ Πνεύματος Αγίου, από τα καθαρώτατα αίματα της Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και Αειπαρθένου Μαρίας, και μας έβγαλεν από τας χείρας του διαβόλου. Ζητήσατε να μάθετε, ότι την Κυριακήν ημέραν έγινε ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου Κυριακήν ημέραν εγεννήθη ο Χριστός και μας έδειξε την αγίαν Πίστιν, το άγιον Βάπτισμα, τα Άχραντα Μυστήρια υβρίσθη, εδάρθη, εσταυρώθη κατά το ανθρώπινον ανέστη την τρίτην ημέραν, επήγεν εις την κόλασιν, έβγαλε τον Αδάμ και την Εύαν και το γένος του έγινε χαρά εις τον ουρανόν, εις τον άδην και εις όλον τον κόσμον φαρμάκι και σπαθί δίστομον εις τους Εβραίους και εις τον διάβολον, ανελήφθη εις τους ουρανούς και εκάθησεν εκ δεξιών του Πατρός, να συμβασιεύη αιωνίως, να προσκυνάται και από τους αγγέλους. Ζητήσατε να μάθετε, πως σήμερα, αύριον περιμένομεν το τέλος του κόσμου. Είσθε φρόνιμοι και γνωστικοί καταλάβετε και μόνοι σας το καλόν και κάμνετέ το.

Μεσα προς σωτηριαν του Γενους

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΠΥΡΗΝΕΣ

Τώρα τι σας φαίνετε εύλογον να κάμνωμεν; Έχω δύο λογισμούς. Ο ένας λογισμός μου λέγει: φθάνουν αυτά οπού είπες εις τους χριστιανούς, και σήκω πρωί, πήγαινε και εις άλλο μέρος να διδάξης. Ο άλλος λογισμός μου λέγει: Μη πηγαίνεις κάθισε να τους ειπής και τα επίλοιπα και αύριον φεύγεις. Σεις τι λέγετε, να φύγω ή να καθήσω; – Να καθήσης, άγιε του Θεού. – Καλά, παιδιά μου, να καθήσω, αμή είνε καλά να δουλεύη ένας άνθρωπος το αμπέλι, ή να βόσκη πρόβατα, και να μη φάγη εκ των καρπών του; Τώρα και εγώ εδώ οπού ήλθα και κοπιάζω είνε καλόν να μη μου δώσητε ολίγην παρηγορίαν, πληρωμήν; Και τι πληρωμήν θέλω εγώ; Χρήματα; Και τι να τα κάμω; Εγώ, με την χάριν του Θεού, μήτε σακκούλα έχω, μήτε σπίτι, μήτε άλλο ράσο και το σκαμνί οπού έχω ιδικόν σας είνε, το οποίον εικονίζει τον τάφον μου. ετούτος ο τάφος έχει την εξουσίαν να διδάξη βασιλείς, πατριάρχας, ιεραρχείς, ιερείς, άνδρας και γυναίκας, νέους και γέροντας και όλον

τον κόσμο. Ανίσως και επεριπατούσα δια άσπρα, θα ήμουν τρελός και ανόητος αμή τι είνε η πληρωμή μου; να καθήσετε από πέντε, δέκα, να συνομιλήτε αυτά τα θεία νοήματα, να τα βάλετε μέσα εις την καρδιάν σας, δια να σας προξενήσουν την αιώνιον ζωήν. Δεν είνε, αδελφοί μου, λόγοι ιδικοί μου όσα σας είπον, αλλά του Αγίου Πνεύματος, από την Αγίαν Γραφήν. Αυτά οπού σας είπα το ίδιον είνε ωσάν να κατέβη ο ίδιος ο Θεός να σας ειπή. Τώρα ανίσως και τα κάμνετε και τα βάλλετε εις τον νουν σας, δεν με φαίνετε και εμέ τίποτε ο κόπος. Ει δε και δεν τα κάμνετε, φεύγω λυπημένος, με τα δάκρυα στα μάτια.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Έχετε σχολείον εδώ εις την χώραν σας να διαβάζουν τα παιδιά; – Δεν έχωμεν, άγιε του Θεού. – Να μαζευθήτε όλοι να κάμνετε ένα σχολείον καλόν, να βάλετε και επιτρόπους να το κυβερνούν, να βάνουν διδάσκαλον να μανθάνουν όλα τα παιδιά γράμματα, πλούσια και πτωχά. Διότι από το σχολείον μανθάνομεν τι είνε ο Θεός, τι είνε η Αγία Τριάς, τι είνε οι Άγγελοι, δαίμονες, παράδεισος, κόλασις, αρετή, κακία, τι είνε ψυχή, σώμα κ.λ.π. Διότι χωρίς το σχολείον περιπατούμεν εις το σκότος, από το σχολείον ανοίγει το μοναστήριον. Αν δεν ήτο σχολείον, που ήθελα μάθει εγώ να σας διδάσκω;

Περίληψις όλης της διδαχής

Εγώ εδιάβασα και περί ιερέων, και περί ασεβών, αιρετικών και αθέων τα βάθη της σοφίας ηρεύνησα όλα αι πίστεις είνε ψεύτικες τούτο εκατάλαβα αληθινόν, ότι μόνη η πίστις των ορθοδόξων χριστιανών είνε καλή και άγια, το να πιστεύωμεν και να βαπτιζώμεθα εις το όνομα του Πατρός του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Τούτο σας λέγω τώρα εις το τέλος να ευφραίνεσθε οπού είσθε ορθόδοξοι χριστιανοί, και να κλαίετε δια τους ασεβείς και αιρετικούς οπού περιπατούν εις το σκότος. Ημείς, χριστιανοί μου, τι είμεθα, δίκαιοι ή αμαρτωλοί; Ανίσως και είμεθα δίκαιοι, καλότυχοι και τρισμακάριοι ει δε και είμεθα αμαρτωλοί, τώρα είνε καιρός να μετανοήσωμεν, να παύσωμεν από τα κακά, και να κάμνωμεν τα καλά διότι η κόλασις μς καρτερεί. Πότε θα μετανοήσωμεν; Όχι αύριον και μεθαύριον, αλλά σήμερα, διότι έως αύριον δεν ηξεύρωμεν τι θα πάθωμεν. Προσέχετε λοιπόν, αδελφοί μου, να μη υπερυφανεύεσθε, να μη φονεύετε, να μη μοιχεύετε, να μη κάμνετε όρκους, να μη λέγετε ψεύματα, να μη συκοφαντήτε, να μη προδίσετε, να μη στολίζετε το σώμα, διότι θα το φάγουν οι σκώληκες, αλλά να στολίζετε την ψυχήν, οπού είνε τιμιωτέρα από όλον τον κόσμο. Να προσεύχεσθε, να νηστεύετε, να δίδετε ελεημοσύνην, να έχετε τον θάνατον έμπροσθέν σας, πότε να φύγετε από τούτον τον ψεύτικον κόσμο, να υπάγητε εις εκείνον τον αιώνιον. Ακούσατε, αδελφοί μου: Καθώς ένας άρχοντας έχει δέκα δούλους και σφάλλει ένας εξ αυτών, τον διώκοι και βάνει άλλον, ούτω και ο Κύριος, ωσάν εξέπεσε το πρώτον τάγμα των αγγέλων, επρόσταξεν ο Θεός και έγινε ούτος ο κόσμος, και έκαμεν ημάς τους ανθρώπους, να μας βάλη εις τον τόπον των αγγέλων. Ημείς, χριστιανοί μου, δεν έχωμεν εδώ πατρίδα. Δια τούτο και ο Θεός μας έκαμε με το κεφάλι ορθούς, και μας έβαλε τον νουν εις το επάνω μέρος, δια να στοχαζώμεθα πάντοτε την ουράνιον βασιλείαν, την αληθινήν πατρίδα μας. Όταν, αδελφοί μου, να σας διδάσκω και συμβουλεύω, πλην τολμώ πάλιν και παρακαλώ τον γλυκύτατον Ιησού Χριστόν να στείλη ουρανόθεν την χάριν Του και την ευλογίαν Του εις αυτήν την χώραν, και όλους τους χριστιανούς άνδρας και γυναίκας, νέους και γέροντας, και τα έργα των χειρών σας. Και πρώτον, αδελφοί μου, άμποτε να σας ευσπλαχνισθή και να συγχωρήση τας αμαρτίας σας και να σας αξιώση να διέλθετε και εδώ καλήν και ειρηνικήν αυτήν την ματαίαν ζωήν, και μετά τον θάνατον εις τον παράδεισον, εις την πατρίδα μας την αληθινήν, να χαιρώμεθα πάντοτε, να δοξάζωμεν και προσκυνώμεν την Αγίαν Τριάδα εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Παρακαλώ σας, αδελφοί μου, να ειπήτε και δι' εμέ τον αμαρτωλόν τρεις φορές: Συγχωρήσατέ με και ο Θεός συγχωρήσει σας. Συγχωρηθήτε και μεταξύ σας.